

GAZETA INVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XXII-Nr. 1037

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Vineri 10 aprilie 1970
4 pagini 25 bani

În acest număr:

- Cum ar trebui să fie un manual preparator pentru gramatica limbii române
- Învățămîntul — un sistem deschis
- De la școala cunoștințelor la școala științei

LOGICA ACȚIUNII

Rîndurile de față sînd nu numai în timp, dar și în idee, celor publicate în numărul precedent, în același loc.

Imperativul inițiativă despre care vorbeam acum o săptămîină, sub titlul „Datoria de a gândi”, nu poate fi realizat în orice condiții. Activitatea fructuoasă, în învățămînt ca și în oricare alt domeniu, cere o legătură logică între ceea ce intenționezi, ceea ce întreprinzi în practică și ceea ce realizezi în final.

Rezultatele oricărei acțiuni, ale oricărei întreprinderi trebuie întotdeauna măsurate, ca să le cunoaștem valoarea. Să vedem care a fost randamentul, folosul, rostuț. Operația de măsurare a rezultatelor se face, desigur, la sfîrșit, după ce acțiunea s-a încheiat. Dar la rezultate trebuie să gîndim de la început, din ziua de proiect. Din momentul în care ne propunem să întreprindem ceva trebuie să apreciem, să estimăm ce va rezulta, să stabilim în prealabil rațiunea de a fi a celor intenționate. Și să nu întreprindem ceea ce vedem că nu „reținează”. Forțele ne sînt necesare pentru acțiuni folositoare. La ce să le pierdem în întreprinderi sterile?

Totul este atît de simplu, atît de ușor de înțeles, atît de firesc, încît pare că nu mai e necesar să fie spus. Și totuși, cît de multe complicații se creează din înroșirea zădărnica a forțelor!

Să ne imaginăm cît de mult s-ar netezi drumul pe care mergem dacă ne-am opri numai la ceea ce are rațiune de a fi, numai la ceea ce poate duce la un rezultat efectiv, concret și bun. Cînd energie care se îroșește ar putea fi mai bine canalizată? Ce bine ar fi dacă ne-am întreba de fiecare dată, înainte de a trece la fapt: „ce urmăm?”; unde vrem să ajungem?; ce rezultate întreprindem? De ce facem, de pildă, interesanțele la lecții?; cu ce rezultate se soldăză ele?; cu ce rezultate au loc discuțiile în colectivitate de cadetă, sesiunile de referate științifice? Et caetera, et caetera.

Multiple, prea multe se fac pentru a îndeplini formal o corină. Prea multe se fac fără a asigura și bunele rezultate. Rapoartele de activitate se mai elaborează și acum de multe ori la diferite niveluri și sectoare ale învățămîntului cu date neinterpretate. La analiza de fond se trece rar.

Suprînăcîrarea în învățămînt — trebuie să o recunoaștem — vine în mare parte de la ceea ce se face inutil. Să stabilim ce este util și ce nu, e mai greu. Totuși, oricît ar fi de greu, efortul acesta trebuie făcut. La baza acțiunii trebuie să stea pedestalul solid al necesității, trebuie să stea o concluzie țesută din cercetarea realității, din investigații, din studii care să o justifice.

E. M.

MENTALITATEA PRACTICĂ

Învățămîntul românesc este interesat de realizarea prin instrucție și educație a unei mentalități practice. Progresul social e condiționat de capacitatea indivizilor de a gîndi și a acționa practic, eficient. Această capacitate se află în funcție de măsura în care ei sînt formați astfel încît să fie receptivi la problemele pe care le pune perfecționarea realității și înzestrați cu întreg complexul de cunoștințe și de abilități pe care le presupune în mod obligatoriu această perfecționare.

Activitatea practică se află de mult timp în atenția învățămîntului nostru și ea s-a realizat într-o măsură în cadrul procesului instructiv-educativ. Dar formarea unei mentalități practice — cu sensul precis pe care îl are această expresie — nu a fost fixată ca obiectiv important al învățămîntului, n-a fost formulată ca unul din telurile majore ale educației, ci a decurs doar, într-o măsură mai mare sau mai mică, din preocuparea de a lega școala de viață.

Acum, această cerință a fost propusă nu numai ca o temă care se cere luată în studiu, cu toată complexitatea de probleme pe care o presupune judicioasă ei rezolvare științifică, dar și ca un deziderat ce se cere realizat imediat, în viața de fiecare zi a școlii. Considerînd-o drept problemă de mare actualitate, care interesează pe fiecare om al școlii, ne-am adresat unor specialiști, solicitîndu-i să ia în discuție unele dintre principalele aspecte pe care ea le implică. Publicăm în acest număr opiniile conf. univ. dr. PANTELIMON GOLU, care argumentează ideea că teoreticul și practicul trebuie să fie considerate ca verigi simultane ale actului învățării, precum și opiniile asist. univ. PAULA CONSTANTINESCU, pentru care cunoașterea își găsește finalitatea în acțiune.

„ÎN STRUCTURA INTIMĂ A ACTULUI ÎNVĂȚĂRII, TEORETICUL ȘI PRACTICUL TREBUIE SĂ FIE CONSIDERATE CA VERIGI SIMULTANE”

Societatea contemporană — apreciază conf. univ. PANTELIMON GOLU — solicită oameni cu o personalitate complexă, care să poată acționa în egală măsură și în plan teoretic, și în cel practic. Din această cerință socială decurg firesc și cerințe cu caracter formativ care au în vedere acest dublu aspect al dezvoltării personalității. S-a încercat însă, în rîndurile unor profesori, o reprezentare cam eronată. Se operează indeobște, în aprecierea elevilor, o anumită disjunție a funcțiilor, considerîndu-se că există unii dotați cu inteligență practică și alții cu inteligență teoretică. Bineînțeles că, dacă testăm un copil după un anumit număr de ani de învățare, el va fi mai tare pe lînia abilităților practice și mai puțin ajutat pe lînie interpretativă, teoretică — sau invers. Dar acestea sînt separări efectuate între momentul inițial unitar al intelectului și acumularea prin exercițiu a unor efecte la polul practice și a altora la polul pur intelectual, sint rezultate ale învățării sau, mai bine zis, ale unei anumite orientări a acesteia. Cred însă că tocmai aici se cuvin aduse unele corectări.

Din punct de vedere psiho-pedagogic, sarcina este ca de la început cunoștințele și deprinderile să le fie insufflate, infiltrate copiilor în mod unitar, ca de la început ei să învețe a gîndi și a acționa practic. Aceasta înseamnă că nu trebuie să învețe fără a rezolva probleme și nici nu trebuie lăsați să alunee pe panta ură aplicativă, fără să știe să raționeze. Este deci vorba de un proces simultan. Care presupune întreprinderea strictă a elementelor teoretice și practice.

Din păcate, ceea ce este cel mai adesea mai slab în structura procesului de învățare așa cum se practică îl în mod obișnuit în școală nu este faptul că nu s-ar face teoretizări sau nu s-ar face aplicații practice. Se fac și încă într-o măsură destul de largă. Chiar din clasa I se efectuează numeroase aplicații cu bile, cartonașe, bejușoare etc. Ce s-a mai spusem de clasele mari, unde au loc frecvent aplicații, demonstrații, lucrări de laborator

(Continuare în pag. a 4-a)

„A CUNOAȘTE ÎNSEAMNĂ A CUNOAȘTE PENTRU A ACȚIONA, PENTRU A TRANSFORMA REALITATEA ȘI A O OPTIMIZA”

Consider că din punctul de vedere al cerințelor practice, a cunoaște înseamnă a cunoaște pentru a acționa, pentru a transforma realitatea și a o optimiza, optimizînd în același timp însesi calitățile de acționare orientate spre transformarea ei — afirmă asist. univ. PAULA CONSTANTINESCU. J. Fiaget spunea că a cunoaște înseamnă a opera, a putea să transformi.

Școala fiind, între altele, o instituție destinată facilitării proceselor de cunoaștere, este implicit și o instituție care poate cultiva mentalitatea practică. În acest scop cred că este necesar să se lîină seama de unele premise. Mai întîi, receptivitatea față de problemele practice este, în mare, o caracteristică general umană. Aflîndu-se într-un raport direct cu realitatea, cu viața, omul este permanent stimulat de dorința de a acționa adecvat pentru a transforma realitatea în raport cu trebuințele umane. Pe de altă parte, această trebuință este deosebit de pronunțată la finereturile contemporane, care trăiesc într-un secol al tehnicii ce creează cadrul unor mari probleme practice. Expresia specifică a tehnicii contemporane are și această consecință, a multiplelor întrebări pe care omul și le pune în raport cu acțiunile concrete ce urmează să le întreprindă asupra realității.

De ce, dacă dispunem de aceste premise, abilitățile practice nu se realizează ca o consecință firească a însuși procesului de învățămînt? Cred că procesul de instrucție nu ia suficient în considerare toate posibilitățile de referință la practică, nici interesele practice existente sau virtuale ale elevilor. Nu se ține încă seama îndeajuns că aceste interese practice pot cere o împlinire prin cunoștințe vii, active și pot servi drept sursă pentru stimularea intereselor elevului, într-un neîntrerupt proces de condiționare reciprocă. Profesorii mai fac uneori eroarea de a privi practicul ca pe o anexă formală a teoreticului, fără să înțeleagă utilitatea acestuia chiar pentru succesul activității informative și formative. Așa se întâmplă că, uneori, se trece rapid în timpul lecției peste acele elemente care tîm de aplicație și care nu sînt integrate organic în structura cunoștințelor predate. Dar chiar și atunci cînd profesorii dau atenția cuvenită aspectelor practice, acestea sînt raportate de cele teoretice și puse într-un raport de succesiune față de acestea.

(Continuare în pag. a 4-a)

PRIMĂVARĂ

Primăvară, cer limpede, pomi în floare. Vacanță. O vacanță care continuă, pe alte planuri și cu alte coordonate, munca educativă a școlii, alungîndu-i mai mult spontaneitatea și atractivitatea, mai multă imaginație, mai multă meditație decît permite rigoarea lecțiilor.

Santierele primăverii rîsund în aceste zile de entuziasm tineresc. Trei sute de elevi din Mineciu, județul Prahova, au plantat cîteva hectare de rășinoase și apoi, ca răsplăt pentru hîrnicia lor, au fost invitați la un impresionant spectacol folcloric prezentat la cîminul cultural. Colegii lor din Ceauru, județul Gorj, au defrișat și amenajat în cîteva zile 10 hectare de teren. Alte sute de elevi au împins străzile Hunedoarei, amenajînd spații verzi și baze sportive, curățînd parcul, aleile, plantînd pomi. Alte mii și mii inscriu, în toate colțurile țării, noi și noi înfînturi în cronica muncii voluntar-patriotice. Din programul vacanței nu lipsese nici excursiile și drumețiile. Stațiunile sînt și ele pline de pionieri și școlari, iar teatrele și cinematografele au organizat pentru ei, în multe locuri, microstagiuni speciale.

Prețutindeni acțiunile preluțute de vacanță constituie o minunată școală a muncii, o valoroasă sursă de îmbogățire spirituală a elevilor.

Comportarea educatorilor de azi influențează în mod cel mai direct comportarea cetățenilor de mîine

Este un lucru de mult știut că pentru școală, pentru educatori, disciplina muncii nu se reduce numai la încadrarea într-un program reglementat și precizat de diferite acte normative. În insti-

tutțile care făuresc caracter, respectarea sau nerespectarea acestui program duce la consecințe care se pot întînde de-a lungul unei vieți de om și care pot implica imense resurse materiale și spirituale. Din acest punct de vedere ar fi interesant de studiat cum se exprimă, în marile realizări dobîndite în ultimii ani de societatea noastră, trăsăturile spirituale fundamentate de școală, ale celor care le-au înfăptuit. Și credem că tot atît de interesantă ar fi și analiza măsurilor în care este răspunzătoare școala în cazul unor pierderi provocate de neglijență

DISCIPLINĂ ȘI CREATIVITATE

După cum se știe, de curînd a fost adoptată Legea organizării și disciplinei muncii în unitățile socialiste de stat. Această lege — care exprimă esența socialistă a raporturilor de muncă și democrațismul profund al orînduirii noastre, răspunzînd unui imperativ major în procesul de perfecționare a activității unităților socialiste — a avut o largă rezonanță în învățămînt, deoarece prevederile ei, constituînd pirghii esențiale de îmbunătățire a muncii în școlile de toate gradele, reprezintă în același timp coordonate majore ale însuși procesului de educație. Un schimb de opinii pe care redacția noastră l-a inițiat recent cu unele cadre din conducerea inspectoratelor școlare județene a subliniat cu tărie această idee, evidențînd totodată faptul că spiritul de disciplină, respectarea ei riguroasă și deplină trebuie să se imbine cu spiritul de răspundere și de inițiativă, cu atitudinea creatoare, inovatoare.

sau de nerespectarea normelor de disciplină a muncii.

Referîndu-se la aceste probleme, prof. D. COJOCARU, inspector general al inspectoratului școlar Mehediniți, a fost de părere că elevilor unei școlii în care profesorii înșiși lipsesc sau intrîrzie de la ore și se abat în general de la regulamentul școlar li se transmite direct, prin exemplul personal al educatorilor, trăsături negative. — Este evident — a subliniat prof. Cojocar — că problema disciplinei colectivelor didactice nu este o problemă cu valoare individuală, care reglementează numai raporturile dintre un salariat și instituția în care lucrează acesta, ci are implicații mult mai profunde. De aceea, cînd examinăm respectarea sau nerespectarea normelor de disciplină într-un colectiv didactic ni se cere un plus de exigență, căci aici nu putem judeca numai faptele — în sine, ci și modul cum se repercutează ele asupra elevilor. Aici nu e vorba, să spunem, numai de contravaloarea bănească a unei ore de curs pierdute, ci de ceva înfrînt mai important.

— O asemenea exigență caută să promoveze inspectoratul nostru — ne-a spus tov. FLORIAN DIȚULEASA, inspector general

al inspectoratului județean Argeș. În general, climatul școlilor din județ se caracterizează prin disciplină, prin seriozitate. Marea majoritate a educatorilor își îndeplinesc misiunea cu spirit de răspundere, ceea ce se ogîndește pozitiv în pregătirea și comportarea elevilor. Totuși, una dintre școlile județului s-a singularizat printr-o atitudine de totală indisciplină. Este vorba de Școala generală din satul Văeni—Podgoria, comuna Călinești. La această școală intrîrzierile de la lecții devin o regulă. Mai mult: ultimele ore din programul zilnic nici nu se mai efectuează. Materialul didactic era înșiruit prin toată școala fără să fie folosit de cineva. Abaterile de tot felul se tineau lanț și totul se petrecea pe un fond de refuz de îndeplinire a sarcinilor. Inspectoratul școlar l-a destituit pe director și a luat măsuri de pedepsire a celorlalți vinovați. Școala continuă să se afle în atenția noastră, iar dacă măsurile luate nu vor duce la remedierea situației, sîntem hotărîți să aplicăm sancțiunile maxime prevăzute de Statut.

— Sînt de părere — a intervenit în discuție prof. E. CIOROPĂRU, inspector general al inspec-

toratului școlar din județul Galați — că este necesar să ne buzim și pe reacția însăși a colectivelor didactice față de abaterile de la disciplină. În soluționarea cazurilor de abateri petrecute în județul nostru — puține la număr — am socotit necesar să punem accentul pe atitudinea combativă a marii majorități a educatorilor. Plecarea nemotivată de la ore, intrîrzierile și celelalte manifestări de indisciplină au primit, înainte de sancțiunea administrativă, o sancțiune mai usturătoare poate, prin dezaprobarea clar exprimată de colegi în cancelarie.

Prevederile Legii referitoare la organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste ștatornicesc, pe lîngă drepturile și îndatoririle salariaților, și obligațiile conducătorilor de unități. Nu vrem să ne oprim aici asupra lor, căci sînt cunoscut. Dar, tînînd seama de semnificația specială a disciplinei muncii în colectivele didactice, nu putem să nu subliniem un aspect de o importanță deosebită. Este vorba de rolul directorului, de peceata pe care o imprimă el fizionomiei unui colectiv didactic.

MIHAI TĂNĂȘESCU

(Continuare în pag. a 4-a)

Natura sculptiează

CENTENARUL

NAȘTERII

LUI

V. I. LENIN

Manifestări închinăte centenarului

Sâmbătă, 4 aprilie 1970, a avut loc la Institutul de științe pedagogice simpozionul „Educația și învățămîntul în concepția lui V.I. Lenin”...

Din amintirile Annei Ilinicina Ulianova

În anul 1886, cînd Vladimir Ilici a împlinit 16 ani, familia noastră, fericită pînă atunci...

Diploma primită la terminarea universității îi dădu o profesie (se înscrie ca secretar de arhivă)...

În ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța prima manifestare...

În anul 1887, cînd Volodia era în ultima clasă de liceu, familia noastră a fost lovită de o altă nenorocire...

Între timp, în afară de celelalte activități, în cadrul Sesiunii metodico-didactice...

În acest an, după ce a primit premiul de excelență la concursul „Cei mai buni sportivi pe podiumul învingătorilor”...

În această zi, pe data de 22 aprilie, în ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic...

De multe ori, în timpul activității noastre, am avut ocazia să vorbim...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Amintirea noastră este bogată și frumoasă, cu toate că...

Convorbire consultativă pe tema: ÎNĂȚĂMÎNT MIXT SAU SEPARAT?

Experiența învățămîntului românesc — cuprinsă în tradiția valoroasă, precum și într-o bogată realitate prezentă — oferă cercetării pedagogice un cimp fertil...

În cadrul lor, a procesului instructiv-educativ, pe baza acestor probleme, la Institutul de științe pedagogice...

Brezeanu, experiența acestor școli demonstrează că educația fetelor ridică mai multe probleme decît cea a băieților...

În ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța prima manifestare...

În ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța prima manifestare...

În ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța prima manifestare...

Recent, cadrele didactice din sectorul 7 al Capitalei au participat la un simpozion intitulat „Leninismul și construirea societății socialiste în România”...

Manifestări care cinstea centenarul nașterii lui V.I. Lenin au loc și în numeroase instituții de învățămînt...

Unitățile și detașamentele de pionieri organizează în aceste zile numeroase acțiuni dedicate memoriei lui Vladimir Ilici Lenin...

De multe ori, în timpul activității noastre, am avut ocazia să vorbim...

De multe ori, în timpul activității noastre, am avut ocazia să vorbim...

De multe ori, în timpul activității noastre, am avut ocazia să vorbim...

De multe ori, în timpul activității noastre, am avut ocazia să vorbim...

De multe ori, în timpul activității noastre, am avut ocazia să vorbim...

UN INCEPUT BUN

În două jumătăți de lună, în luna mai, au avut loc la Reșița, în prezența a numeroși învățători și profesori, a reprezentanților orașelor locale de partid și de stat...

În ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța prima manifestare...

În ziua de 5 aprilie a. c. a avut loc la Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța prima manifestare...

Advertisement for 'secoven te' magazine, featuring a grid logo and text about educational content.

Advertisement for 'Sesiuni metodico-didactice' (Methodological-Didactic Sessions) with details on dates and location.

Advertisement for 'Cei mai buni sportivi pe podiumul învingătorilor' (The Best Athletes on the Victorious Podium) with details on dates and location.

Advertisement for 'Intilnirea redacției cu președinții ai sindicatelor din învățămînt' (Meeting of the Editorial with the Presidents of Unions in Education), including details on dates and location.

Small advertisement for 'secoven te' magazine at the bottom right corner.

Cum ar trebui să fie un manual preparator pentru gramatica limbii române

Faptul că în pregătirea pentru examenul de admitere în învățămîntul superior se simte nevoia unor manuale de gramatică speciale se datorează unei anomalii organizatorice care a fost semnalată — fără ecou — de nenumărați ori: la proba de gramatică a limbii române candidații sînt examinați dintr-o materie pe care practic nu au mai studiat-o din clasa a VIII-a, deci cu patru ani în urmă; în această situație, chiar o simplă operație de împărțire a cunoștințelor, de recapitulare, se lovește de greutatea procurării manualelor școlare folosite cîndva, în copilărie, ca să nu mai vorbim de inconvenientul dispersării datelor necesare în manuale destinate unor clase diferite (V-VIII) și alcătuite după sistemul concentric. Dacă la aceasta se adaugă inexistența unei gramatici pentru marea publică, cu nivel mediu, la care să poată apela candidații în lipsa manualelor școlare, rezultatul mai clar că un manual de gramatică auxiliară pentru admiterea la facultățile filologice este în principiu binevenit. În urma apariției și alături de două asemenea manuale (Probleme de analiză a frazelor de Aurel Nicolescu — care este și autorul unui volum de Analize gramaticale destinate examenului de admitere în clasa a IX-a — și Manual preparator de limbă română pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul superior de Gh. N. Dragomirescu) se pune însă problema felului cum trebuie alcătuită o lucrare cu această destinație.

În paginile „Gazetelor învățămîntului” s-a purtat recent o polemică în jurul manualului lui Gh. N. Dragomirescu, calificat de Gh. Poalelungi „un manual care derutează”, oarecum în opoziție cu lucrările „meritoriilor” ale lui Aurel Nicolescu. Nu am de gînd, în cele ce urmează, să analizez în amănunte manualul în discuție și cu atât mai puțin să întreprind o comparație de valoare cu manualul similar al celui alături citat. Recenzarea propriu-zisă a acestor manuale interesează, cred, publicațiile de specialitate (în primul rînd revista „Limbă română”), mai ales că, pentru a nu se limita la afirmații nesustînte, necesită și un spațiu mai întins. Ceea ce mă îndrăgesc să fac, este să exprim o părere, să spun în discuziile în gazetă cadrelor didactice este problema de principiu a corespondenței dintre un manual de acest tip și programa școlară, a măsuri în care pot interveni sau nu interpretări, noțiuni și termeni cu caracter mai mult sau mai puțin personal.

După cîte știu, la gramatica limbii române programa concursului de admitere în facultate este — și nu poate să fie altfel — aceeași cu programa concursului de admitere în liceu (micile deosebiri de formulare sau neglijarea unui capitol oarecare nu prezintă interes pentru discuzia noastră). Manualul preparator i se cere, în aceste condiții, să cuprindă materia studiată în clasele V-VIII, să o sistematizeze cît mai clar cu putință, să aducă explicații suflimentare, metode de verificare, de evitare a greșilor curente și, îndeosebi, analize model ale unor texte bine alese și însoțite de toate comentariile necesare. Dar NU să introducă noțiuni noi față de ceea ce se predă, conform programei, în școală.

Este un lucru general constatat însă că, în dorința de a se pregăti mai temeinic și de a face față unor comisii ale căror criterii de examinare sînt încă insuficient puse

la punct, candidații apelează la lucrări de specialitate care depășesc nivelul școlar. Se poate spune că gradul în care reușesc să asimileze unele cunoștințe ce urmează să li se predea abia după intrarea în facultate li privește personal și un rezultat pozitiv obținut cu anticipație desigur că nu poate să nu fie apreciat favorabil de orice examinator. Ce se întîmplă însă cu problemele controversate, cu soluțiile diferite date în diverse lucrări de specialitate, dintre care un candidat, în mod fatal neavizat, nu se va fi înțeles de obicei decât cu una sau două, riscînd să le adopte fără a cunoaște argumentele contrare? Riscurile pe care și le asumă un candidat în parte constituie iarăși o problemă a lui personală, dar o lucrare editată în ajutorul candidaților nu are voie să-i conducă spre riscuri.

Din acest punct de vedere este neindicată (sau „derutantă”, ca să folosesc un termen de la care a pornit discuția) introducerea oricărei noțiuni noi și cu atât mai mult a unor noțiuni care nu numai că depășesc programa școlară, dar depășesc sau — mai grav — contrazic și Gramatica Academiei (pe care, de altfel, se bazează programa și manualele școlare). Departe de mine gîndul de a pretinde că Gramatica Academiei este perfectă și mai ales că doctrina ei trebuie să fie obligatorie pentru specialiști; mi se pare însă că dacă lipsim învățămîntul de folosirea ei ca ghid putem ajunge la o adevărată anarhie în aprecierea candidaților la diferite examene universitare și post-universitare. De aceea cred că un manual preparator pentru universitate își poate permite să adauge față de programă și de manuale școlare unele noțiuni sau indicații de nivel superior numai în conformitate cu Gramatica Academiei, prezentate însă de preferință într-un mod distinct de materia cerută prin programă: nu aș ostraciza cu totul nici unele puncte de vedere diferite, cu condiția să fie prezentate ca atare. Arta alcătuirii unui manual preparator pentru universitate care să nu se mulțumească numai să recapituleze cunoștințele din clasele V-VIII constă în consolidarea și ridicarea lor la un nivel superior în primul rînd prin texte mai bogate și mai dificile, în acord cu posibilitățile de înțelegere ale tînrului la vîrstă bacalaureatului, dar și prin trecerea pe parcurs la diferite probleme ale gramaticii școlare și Gramaticii Academiei. Din păcate, în această greșală cad ambele manuale citate, cel puțin în mult discutata problemă a „predicativului compus” sau „complex”, unde se adoptă chiar soluții dintre cele mai neapropiate: Gh. Poalelungi a remarcat că la Gh. N. Dragomirescu pot învăța și predicat complex cu verbul a putea auxiliilor modal nepredicativ, dar pot să învețe se analizează în două predicatice, pot verb modal predicativ + complementiv direct să învețe (în „Gazeta învățămîntului” din 13 martie a.c. autorul manualului numește această o concesie făcută Gramaticii Academiei, dar e curioasă această concesie prin inconsecvența ei, mai cu seamă dacă ne referim la soluția propusă pentru stă să se prave, unde conjunctivul nu a mai împiedicat analiza întregului

grup drept un singur predicat); la Aurel Nicolescu și (vremea) poate să se schimbe, și se poate întîmpla repetată predicatice unice, dar în (carele) putea să înghită, (sufletul și mintea mea) au putut să și însușească, (care) pot să placă și să folosească analiza separată a a putea, verb predicativ, de conjunctivul predicat al unei complete indirecte pe considerentul că aici a putea înseamnă „a fi capabil (de ceva)”, a fi în stare (de ceva)” și deci ar fi intransitiv! Asemenea concepții se deosebesc nu numai de Gramatica Academiei, ci și de poziția cercetătorilor care au susținut utilitatea predicatului compus. Autorii lor sînt liberi să le susțină în studii de specialitate, dar introducerea teoriilor personale în manuale nu aduce nici un serviciu candidaților, cu atât mai mult cu cît experiența arată că majoritatea acestora au nevoie să capete sau măcar să și consolideze cunoștințe de bază referitoare la analiza gramaticală și chiar la scrierea corectă. În fața în care se consideră necesar să se spună candidaților „verbele predicative și nepredicative (copulative) la un mod personal ne arată numărul total de propoziții ale unei fraze” (Gh. N. Dragomirescu, p. 77), cum se mai poate asimila soluția analizei lui stă să se prave într-o singură propoziție (neprezentată măcar ca excepție)?

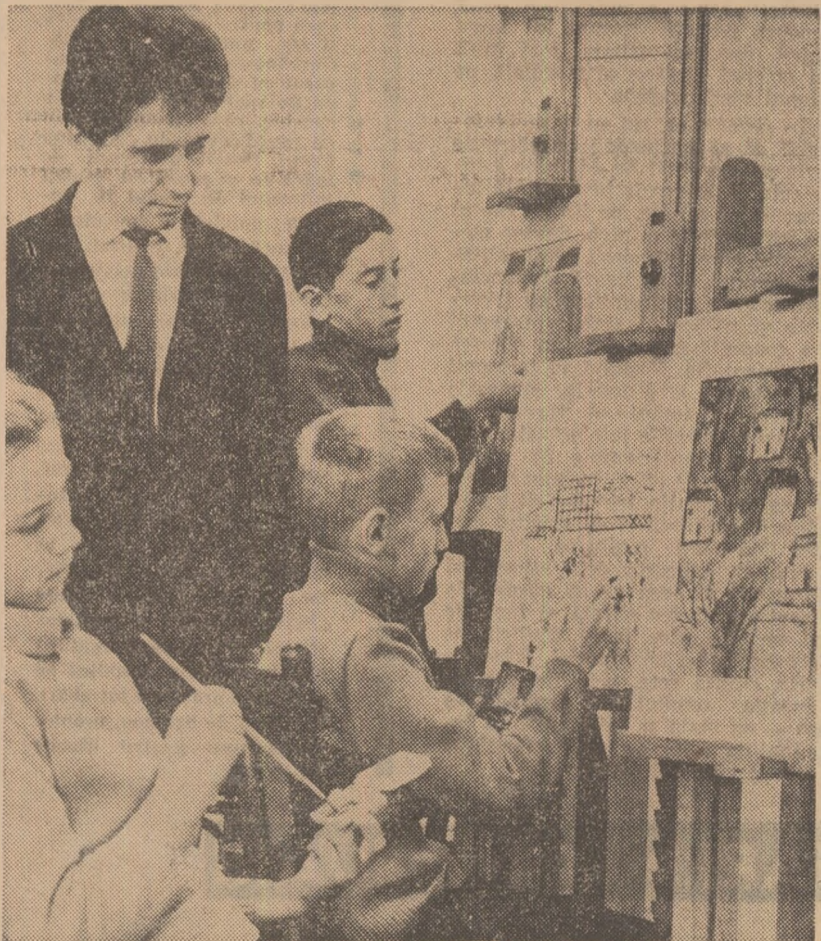
S-ar putea cita și alte exemple de noțiuni, interpretări și clasificări „personale” din manualul adus în discuție (exemplul înfățișat nu e neapărat cel mai supărător, dar l-am ales tocmai pentru că privește și manualul care i-a fost opus ca atitudine). Chiar dacă între ele se găsesc unele care nu prezintă nici un rău în sine, afară de încălzirea prematură cu o no-

țiune necerută și poate neutilizată, pentru toate se pune problema de principiu pe care mi-am propus să o discut aici: concordanța cu programa și manualele școlare în primul rînd și orientarea — pentru completări și aprofundări — după un ghid admis ca oficial în al doilea rînd.

Frește că eficiența principului stabilit pentru manuale depinde în mare măsură de adoptarea unor norme pentru comisiile examinatoare. Deși s-a semnalat de atîtea ori caracterul nepotrivit, negîndit în conformitate cu programa, al temelor propuse candidaților la examen (chiar la cel de admitere în liceu), se pare că nu s-a luat încă nici o măsură, că nu s-a făcut nici măcar o recomandare oficială în sensul evitării textelor cu probleme litigioase. Soluția nu este ca un manual preparator adresat candidaților să arate ce fenomene trebuie evitate în textele de examen, ce trebuie sau ce nu trebuie să ceară examinatorul (cum procedează Gh. N. Dragomirescu la paginile 10 sau 144); aceasta ar trebui însă să fie sarcina Ministerului Învățămîntului, prin consultarea specialiștilor.

În actuala situație, a neglijarii gramaticii în liceu și a lipsei unor norme generale pentru comisiile de admitere în facultăți, atît candidații cit și autorii de manuale care li se adresează sînt, prin forța lucrurilor, mai mult sau mai puțin derutați. Clarificarea situației nu poate veni nici de la folosirea pretențioasă a unor formule structuraliste sau de la citarea lui N. Chomsky, nici de la polemici pe ton iritat.

MIOARA AVRAM
șefa sectorului gramatică
de la Institutul de lingvistică
al Academiei

La cercul de pictură al Casei pionierilor din Iași

Cît a durat epoca bronzului, din ce direcții a fost atacată Dacia în 105 și cîte bătălii sînt consemnate pe mormîntul lui Radu de la Afumați?

Avînd prilejul, în ultimul timp, să redau istoria ați la școală generală, cit și la liceu, a trebuit să consult manualele unor clase diferite. Este neîndoios că problemele istoriei patriei sînt tratate în manuale cu competență și, totodată, într-un mod accesibil. Am descoperit însă, cu destulă uimire, și unele inadvertențe care, deși nu afectează problemele de bază, pot provoca elevilor anumite nedumeriri, deloc favorabile stimulării interesului pentru studiu. În mod concret mă voi referi la faptul că o serie de fenomene și evenimente istorice, prezentate într-un fel în manualul de clasa a VIII-a, sînt prezentate cu unele deosebiri, în primul rînd de informație, în manualele claselor a XI-a sau a XII-a. Ar fi cu totul inutil să pledez acum pentru necesitatea strict exactitudinii a datelor istorice, aceasta fiind o problemă în afara oricărei discuții. În consecință voi semnală numai cîteva exemple de

neconcordanțe, care se cer cu necesitate corectate la viitoarele ediții ale manualelor respective. În manualul pentru clasa a VIII-a se precizează: „Epoca bronzului, prima etapă a epocii metalelor, a durat pînă la anul 300 î.e.n.”. În manualul de clasa a XII-a, referitor la aceeași chestiune se arată: „Timp de un mileniu (1700—700 î.e.n.) bronzul a fost materialul caracteristic pentru o serie de unelte, arme, obiecte de uz practic și de podobă. Tocmai de aceea această vreme e cunoscută sub numele de epoca bronzului”. Așadar un manual face o afirmație categorică — epoca bronzului a durat pînă la anul 800 î.e.n. — pe cînd celălalt sugerează doar ideea că epoca respectivă ar fi durat pînă în anul 700 î.e.n. Este drept că, în perspectiva istoriei vechi, 100 de ani nu alcătuiesc bariere absolute, care trebuiesc riguros stabilite. Cu atît mai mult provoacă mari nedumeriri afirmația

din manualul clasei a VIII-a, în cercarea lui de a stabili o dată fixă pentru un proces istoric care în nici un caz nu putea să se încheie la o asemenea dată. Încă un exemplu. Din manualul pentru clasa a VIII-a elevii află că în anul 105 Traian a atacat din două direcții centrul de rezistență al dacilor. Redau fragmentul: „În anul 105, armata romană, în frunte cu însuși împăratul Traian, a trecut iarăși Dunărea și a urcat de-a lungul Oltului, prin trecătoare Turnul Roșu, îndreptîndu-se spre Sarmisegetiza. O altă armată romană înainta prin Banat. Astfel, Traian a atacat din două direcții centrul de rezistență al dacilor”. Redau și fragmentul din manualul pentru clasa a XII-a: „Romanii încep al doilea război, în vara anului 105, de pe poziții mult mai bune decît în primul, cîci o parte a teritoriului dacic le aparținea acum. Zona centrală a statului dac e atacată din mai multe părți: dinspre Mureș, pe Valea Jiu-

lui și Oltului, poate și din estul Transilvaniei”. Iată și un al treilea exemplu. Manualul pentru clasa a VIII-a consemnează: „Și utor de repede, în toamna anului 1599, Mihai a trecut cu un corp de oaste în Transilvania, prin pasul Buzăului; altul, condus de frații Buzzești, a înaintat pe la Turnu-Roșu”. Aceași operație militară este prezentată în manualul de clasa a XII-a astfel: „După ce lui jurămînt de credință armatei... de la Ploiești, porunci trecerea unei părți a armatei pe Valea Buzăului, în Transilvania, iar cealaltă parte, sub conducerea sa personală, trecu pe Valea Prahovei”. Orice elev își poate pune pe bună dreptate întrebarea: „În fond, pe unde a trecut Mihai — pe Valea Prahovei sau pe Valea Buzăului?”. Presupunînd că există opinii diferite în privința unui eveniment sau a unor date istorice, credem că e necesar să se specifice acest lucru, măcar într-o notă la sub-

Învățămîntul — un sistem deschis

Școala românească, leagăn de cultură întemeiat pe vechi și puternice tradiții, a format în decurs de veacuri multe generații. Ea s-a dezvoltat — de la școlile din domnești și apoi la școlile și la universitățile epocii moderne și contemporane — atît sub aspectul cunoștințelor preluate, cit și sub acela al treptatei cuprinderi în sistemul de învățămînt a unor categorii din ce în ce mai largi.

Privit într-o viziune retrospectivă, învățămîntul românesc ne apare ca parcurînd un drum ascendent, de progres și afirmare. Ne aflăm însă într-o etapă de dezvoltări societății în care ritmul de înnoire s-a intensificat în mod deosebit sub impulsul progreselor generale ale omenirii și, în special, sub acela al construcției socialiste. Învățămîntul trebuie să răspundă acestor condiții necesare pentru ca oamenii să poată face față unei situații din ce în ce mai complexe. Este sigur că disciplinele legate de dezvoltarea tehnicii trebuie să li se acorde, în aceste condiții, atenția preponderantă. Dar aș vrea să pledez, totodată, pentru disciplinele umaniste, — avînd în vedere îndeosebi pe cei ce se îndreaptă spre profesii de acest fel, însă nu numai pe aceștia. Omul nou nu trebuie să fie numai un bun matematician, fizician sau chimist. El trebuie să aibă o viziune largă asupra societății, asupra trecutului și formelor de exprimare ale spiritului creator.

În legătură cu predarea diferitelor discipline, aș propune ca în secțiile umaniste ale liceului să se restrîngă numărul orebilor teoretice de matematică, fizică, chimie și, în schimb să se dezvolte un sistem de contact direct al elevului cu aplicarea în producție a acestor discipline, în așa fel încît un viitor filozof sau istoric să nu fie străin tehnicii. De asemenea, numărul de ore la limbile străine mi se pare insuficient dacă vrem, cum este firesc, ca elevul să învețe temeinic limba respectivă, în așa fel încît să se poată folosi practic de ea. Cred, în sfîrșit, că la disciplinele umaniste ar trebui dată o atenție mai mare lucrărilor de sinteză, menite a contribui la sistematizarea cunoștințelor și la disciplinarea gîndirii elevilor. Dar înainte de toate, învățămîntul trebuie să fie neconținut un sistem deschis în stare de permanență adaptare și înnoire, sensibil la dezvoltarea științei și la progresele înregistrate în ansamblul vieții sociale.

DAN BERINDEI

Articolul „A fi sau a nu fi... tocilar”, semnat de acad. Iorgu Iordan în „Gazeta învățămîntului” din 20 martie 1970, a trezit un viu ecou în rândurile cadrelor didactice. Publicăm în aceste coloane cîteva extrase din scrisorile care se referă la problema pusă în discuție, relevînd diferitele ei aspecte și sugerînd unele soluții.

„Gazeta Învățămîntului” a publicat recent, sub semnătura academicianului Iorgu Iordan, un material cu titlul de mai sus, la ale cărui concludii m'aralize de la bun început.

Consecințele „tocilului” sînt, după cum știm cu toții, dintre cele mai grele. Acumulările spirituale ale „tocilarilor” sînt palide, lipsite de vitalitate productivă. El nu-și pot forma un stil propriu de înțelegere a fenomenelor lumii înconjurătoare, nu-și dezvoltă flexibilitatea, fluiditatea și creativitatea gîndirii, nu pot realiza o corelare a cunoștințelor cu practica, cu cerințele vieții. Tocmai de aceea, chiar dacă au reușit să obțină în liceu note de trecere, ulterior, în fața cerințelor din facultate și, mai ales, din viața socială, nu-și mai pot menține linia de plutire.

Răul pornește (așa cum bine arată acad. Iorgu Iordan în articolul citat), nu atît din partea elevului, cit mai mult a școlii, a sistemului de organizare a muncii didactice, a utilizării unor metode și procedee anacronice, ca urmare a lipsei de preocupare din partea unor cadre didactice de a-și moderniza stilul de muncă. Intervine aici și insuficiența pregătire metodico-pedagogică a studenților pentru cariera didactică. În același timp, organele de îndrumare și control (directori, inspectori etc.) subestimează această problemă.

Un rol primordial revine, în această privință, profesorului. El este cel chemat să-i facă pe elevi să înțeleagă sensul corect al noțiunii „a învăța”, necesitatea „învățării” și modul „cum se învață”. Tinerii trebuie să fie convinși că învață carte ca să fie oameni, ca să se integreze conștient, productiv, în viața organizată a societății, că această integrare este baza demnității umane, izvorul respectului de sine și condiția esențială a echilibrului sufletesc. Dar pentru aceasta este nevoie să se asigure în primul rînd profesorului o mai temeinică și mai multilaterală pregătire, astfel încît înțiraga lui muncă să aibă o înaltă înțiragă informativă, formativă și aplicativă.

Consider că și directorii, ca și inspectorii școlari ar putea face mai mult în această problemă, asigurînd în primul rînd o mai atentă selecționare a tinerilor în cadrul examenelor, al concursurilor de admitere etc., pentru a se promova un „capete pline”, ci capete „bine făcute” cum cerea încă Montaigne. Problema ar putea sta mai mult și în atenția institutilor de perfecționare a personalului didactic, ca și a presei pedagogice.

Lector univ.
GHEORGHE GH. CREP
Timișoara

Dintr-o experiență didactică de 17 ani, circumscrisă într-o sferă largă de atribuții (învățămînt, profesor de școală generală și liceu, inspector școlar), am desprins cîteva din cauzele ce favorizează „tocelara”. Notez mai jos aceste cauze, fără pretenția de a le epuiza și de a da soluții infailibile.

În primul rînd cred că sînt de vină programele și manualele școlare, adică CE și CTR li se cere elevilor să învețe. Sînt profesor de română și constat că, deși se vorbește și se scrie mult despre încălzirea excesivă a programelor și manualelor, se face totuși prea puțin pentru a le aduce la o proporție acceptabilă pentru elevi. De la o clasă la alta ei învață aceleași lucruri în trei patru feluri, pentru că autorii de manuale nu știu ce s-a studiat în anii anteriori și nu respectă principiul sistematizării, al continuității și al predării concentrice.

În unele cazuri, însuși limbajul folosit în redactarea manualelor îngreunează realizarea legăturilor cauzale între un fenomen și altul, împingîndu-i pe elevi spre memorarea mecanică. În al doilea rînd este vorba despre sistemul defectuos al muncii profesorului. Dacă un profesor bun reușește în mare parte să contrabalanseze cerințele programelor și manualelor școlare, cel ce are încă în însuși nevoie de mult deformeză elevul decît îl formează. În profesorii postuniversitari a pregătirii se practică adesea metode inadecvate, perimate. Știm, apoi, că există profesori care după ce-și comunică informațiile, completează cu eventuale indicații tematice și bibliografice, nu se mai interesează suficient de ceea ce se întîmplă ulterior, de modul cum învață elevul și, eventual de ce nu știe. La rîndul lor, așa-numitele activități educative menite să-l orienteze pe elev în felul de a se pregăti, de a-și organiza timpul, de a sistematiza, nu au întotdeau-

Prof. ION RADU
Giurgiu

Cred că în prezent se pune încă prea puțin accent pe valorificarea unor aptitudini individuale ale profesorilor, pe o mai strînsă legătură între universitate și liceu, între liceu și școala generală. Opinez pentru prezența în licee, în cîte mai multe prelieduri, a cadrelor din învățămîntul superior și cred că, invers, atunci cînd senatele universitare discută chestiuni ce ne interesează pe noi, profesorii de liceu, ar trebui să-i invite și pe reprezentanții noștri.

Prof. ION SAMOILĂ
Sinicollaul Mare

Este drept, mulți elevi apelează la memorie și nu se străduiesc să înțeleagă ceea ce au de învățat. Mai rău este faptul că ei sînt toleranți de toată lumea. Întrebarea este: cine se face vinovat de această situație?

Eu cred că, începînd mai ales din clasa a V-a, cînd volumul de cunoștințe sporește la fiecare obiect de învățămînt nu numai corespunzător programelor, ci și cerințelor fiecărui profesor, capacitatea de asimilare și percepere a elevilor este depășită. Dacă la aceasta se adaugă și nepriceperea lor de a învăța — rezultat al modului cum au fost pregătiti în primele clase — își face lossușirea mecanică a cunoștințelor, bazată pe memorizare. Treptat, acest sistem se transformă în deprindere.

O mare contribuție la întărirea sistemului de învățare mecanică o aduc, după părerea mea, acei profesori care pretind reproducerea absolut fidelă a celor spuse de ei în timpul explicării lecției. În asemenea condiții, eforturile profesorilor care se străduiesc să dezvolte gîndirea elevilor sînt anihilate de practica celorlalți colegi de la clasa respectivă. Odată formată deprinderea de învățare mecanică la 4-5 obiecte, ele se vor impune și la al șaselea, chiar.

Să nu uităm apoi familia, care adesea consolidează sistemul tocilei învînsă fie de dorința notelor mari, fie de teama examenelor care-îi asteapță pe copii. Nu odată, în gîndurile cu părinții, li auzim pe unii dintre aceștia relatînd cu mîndrie că nu-i lasă pe copiii lor piînă nu reproduc cuvînt cu cuvînt lecția din manual.

M-am referit aici doar la cîteva cauze, evidente la nivelul școlii. Sînt însă și altele, imputabile organelor învățămîntului. Pentru toată lumea, cred eu, ar trebui să fie clar că lotineza „non multa sed multum” este valabilă și în zilele noastre.

Prof. VALENTIN OLTEANU
Urziceni

Experiența mea didactică este încă modestă, totuși ea mi-a și relevat cîteva din cauzele care determină existența fenomenului tocilei.

O primă cauză, cred eu, este cea care vizează înțelegerea programelor școlare în literatura și nu în esența lor, cum ar fi de dorit. De aici preocuparea numai pentru ceea ce știu elevii, nu și pentru cum știu. Lecțiile organizate pe baza acestei preocupări sînt supra-saturate de informații, expuse nu rarori fără nivelul corespunzător de sistematizare și esențializare, fără vreo ierarhizare valorică. Figurat vorbind, avem de a face cu mulți copaci, dar ei nu pot forma o pădure.

Aș dori să evidențiez, în al doilea rînd, faptul că modalitățile euristice de predare ocupă încă un spațiu restrîns în sistemul metodic al procesului de învățămînt. Aceasta face ca elevii să nu dobîndească de la prinderea de a aborda în mod epistemologic problemele incluse în programele școlare. Modul cum sînt concepute și organizate de obicei lecțiile nu-i pune pe elevi în situația de a participa la redescoperirea cunoștințelor. Există încă lecții în care se dătează definiții și unii sau două exemple, cerîndu-li-se elevilor să le memoreze spre a le reproduce în lecția următoare. Atunci cînd acestor elevi li se cer alte exemple, cînd se urmărește decî aspectul aplicativ, creator, al învățămîntului, se obțin răspunsuri corecte ca formă, dar cu greșeli grave de conținut chiar de la cei mai buni, ceea ce demonstrează clar că dezvoltarea gîndirii lor a fost încalțușată.

Prof. TOMA DARIE
Școala generală Șag-Timiș

BOGDAN SUCHODOLSKI

De la școala cunoștințelor la școala științei

Personalitate de prestigiu mondial a pedagogiei, prof. BOGDAN SUCHODOLSKI, membru al Academiei de Științe din R. P. Polonă...

altă parte asigurarea unui nivel mediu de calificare profesională. Fără îndoială, fiecare dintre aceste tendințe era reflectată pe plan pedagogic a unei anumite poziții sociale.

desigur, că educația astfel concepută va stimula mirarea. Pe cit este de adevărat că extraordinara capacitate a speciei umane de a modifica permanent condițiile de viață pentru a-și crea propriul său mediu de existență a luat naștere din imaginația și din dorința de a transforma posibilul în realitate.

de exprimare și de angajare, un element al comunității de interese sau al luptei cu adversarii. Importantă pentru educarea intelectualului este și arta, care găsește noi forme de reflectare și de cunoaștere a realității în conformitate cu imaginația creatoare a omului.

— În mai multe dintre lucrările dv. afirmați că abia astăzi educația intelectuală tinde să-și dobândească în școala locală cuvenită. Pe ce elemente fundamentați această afirmație, paradoxală la prima vedere?

— Considerați că formația intelectuală devine una dintre cele mai importante și mai complexe probleme ale educației?

O foarte mare însemnătate are, în această privință, tehnica. Tehnica nu înseamnă numai fabricarea unor unelte meșteșugărești învingând rezistența materialelor, ea se asociază strâns cu celelalte elemente fundamentale ale culturii și civilizației — urbanismul, arhitectura, arta în ansamblul ei.

— Fără îndoială că, deși ni se cere să luăm în considerare toate multiplele elemente care au influențat asupra educației intelectuale, elementul de importanță fundamentală este învățătura. Nu este totuși mai puțin adevărat că însăși semnificația conceptului de „învățătura” suferă o schimbare.

MERIDIANE • MERIDIANE

Conferința sindicală mondială a corpului didactic

Film pe tema educației

Studiu internațional de evaluare a randamentului școlar

La 6 aprilie a. c. s-a deschis în Sala Congreselor din Berlin Conferința sindicală mondială a corpului didactic, organizată de F.I.S.E. La conferință participă delegații care reprezintă 80 de organizații și asociații sindicale ale cadrelor didactice din întreaga lume.

Sub titlul „Cale liberă” (Le feu vert) regizorul J. Bhowanary a realizat, la solicitarea U.N.E.S.C.O., un film pentru televiziune în cinci episoade alb-negru. Filmul punctează probleme tulburătoare privind nivelul educației în plan mondial. Arfel el amintește că în prezent peste un miliard și jumătate din populația mondială este formată din copii și tineri până la vârsta de 15 ani, și că...

Un grup de specialiști efectuează, sub egida U.N.E.S.C.O. o anchetă internațională menită să evalueze randamentul școlar. Anchetă se desfășoară în 19 țări, cuprinzând circa 230.000 de elevi din 10.000 de unități școlare. Testarea se realizează atât asupra elevilor între 10-14 ani, cât și asupra celor din clasele terminale ale liceului.

Un grup de specialiști efectuează, sub egida U.N.E.S.C.O. o anchetă internațională menită să evalueze randamentul școlar. Anchetă se desfășoară în 19 țări, cuprinzând circa 230.000 de elevi din 10.000 de unități școlare. Testarea se realizează atât asupra elevilor între 10-14 ani, cât și asupra celor din clasele terminale ale liceului.

CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI

Mentalitate practică

În structura intimă a actului învățării

— Întreagă gamă de acțiuni de fundamentare intuitivă care sînt, în ultimă analiză, activități practice. Ceea ce este însă deficitar în aceste activități este faptul că ele sînt considerate în mod izolat. În ultimii doi-cinci ani s-au realizat două categorii de erori. S-au apăsătorit la practică doar ca ilustrare și confirmare a teoriei, sau se creează mai întâi o bază practică pentru a se deduce din ea concluzia teoretică.

domeniul teoretic în cel practic, se descurcă greu. Elevul poate să-și redeștepte în memorie cunoștințe teoretice, însă fără a vedea limpede și imediat modalitatea de a realiza funcția lor practică — și aceasta tocmai pentru că în școală nu i-a fost educată în mod special priceperea de a lucra cu aceste cunoștințe. Când spun „a lucra cu cunoștințe” vreau să înțeleg că elevul nu a fost învățat să lucreze pe temeiul unor situații acționale practice, că informațiile preluate i-au apărut ca un material care se însușește prin memorare, care se cere a fi doar știut. Îndeobște, pentru profesori a verifica, a asculta înseamnă a-i solicita pe elevi să vorbească despre ceea ce știu, iar pentru elevi să-și amintească și să reproducă cele însușite.

A cunoaște înseamnă a cunoaște pentru a acționa

Cu ce trebuie să începem atunci cînd ne propunem să formăm mentalitatea practică în cadrul procesului de instruire? Mi se pare esențial, răspunzînd la această întrebare, ca toate cunoștințele comunicate elevilor să fie privite neîncetat din punctul de vedere al finalității lor. Stimularea interesului autentic față de domeniul respectiv de cunoaștere, angajarea intelectuală afectivă, motivațională prin această prezentare a finalității, a raportării cunoștințelor la o perspectivă concretă, bine determinată mi se pare o condiție indispensabilă pentru succesul formării mentalității practice.

Disciplină și creativitate

— Competența, seriozitatea, principialitatea, spiritul științific în rezolvarea problemelor, capacitatea de bun organizator sînt calitățile absolute necesare pentru un director de școală, în accepțiunea modernă a cuvîntului. În considerarea prof. STERIE RADOI, inspector general al inspectoratului județean Iași. De aceea urmăm în direcțiile de acțiune să acordăm un ajutor eficient. Am putut conștientiza cu bucurie faptul că cei mai mulți directori sînt activi și încep să pătrundă mereu mai bine problemele muncii lor. Atunci însă cînd ne convingem, după o verificare serioasă, că un director nu este în măsură să răspundă cerințelor funcției sale îl înlocuim. Consider că este o greșală să se amine înlocuirea unui director în cazul cînd este sigur că el nu are calitățile cerute de locul ce i-a fost încredințat.

Prof. E. PLEȘCA, inspector general al inspectoratului școlar Suceava, a fost de părere că între disciplină și spiritul novator trebuie să existe un raport de perfect echilibru. — Unii ar fi tentați — a spus tov. Pleșca — să creadă că, dacă avem regulamente, programe, planuri și alte documente obligatorii, inițiativa creatoare își rezinge sfera de manifestare. E un mod îngust de a privi lucrurile. Din păcate el a avut — și pe alocuri mai are încă — destul cîmp de manifestare. Mulți socotesc, chiar și la minister, că pentru orice problemă, mai mare sau mai mică, legată de munca inspectorilor, a directorilor, a cadrelor didactice, sînt neapărat necesare instrucțiuni amănunțite. Desigur, unora instrucțiunile și-au vădit utilitatea. Dar ele nu pot cuprinde toate aspectele multiple și variate pe care le ridică viața școlii. În prezent înțelegem tot mai limpede că nu așteptăm instrucțiuni pentru fiecare mișcare putem rezolva sarcinile ce ne-au fost încredințate, ci punînd la contribuție propria noastră gândire, luîndu-ne răspunderi, manifestîndu-ne inițiativă.

ideea respectivă poate să aibă o valoare autentică. Dacă n-a fost prevăzută în instrucțiuni, el o respinge „de plano”. Și ce este mai rău e că, sugrumînd ideea respectivă, ei sugrumă și spiritul care a generat-o. Așadar nu este ucisă numai o idee, este ucis un șir nesfîrșit de idei. — Adevărată disciplină, a intervenit prof. D. TOMESCU, inspector general al inspectoratului județean Vîlcea, este aceea care îmbină respectarea strictă a legilor școlii cu spiritul novator, cu receptivitatea la nou, care este aptă să genereze și să promoveze valori. Un profesor care se conformează, de pildă, literei strictă a manualului școlar, care nu este în stare să se desprindă de el, care nu pune în valoare, atunci cînd își conștientizează desfășoară lecțiile, ceea ce este pozitiv în personalitatea lui — nici măcar nu poate fi considerat cu adevărat disciplinat. După cum nu putem considera că manifestă o adevărată disciplină acel director sau inspector care nu conștientizează nici un pas decât o instrucțiune, o circulară etc. nu i-au cerut în mod expres să facă acel pas. Pe bună dreptate se sublinia de către conducerea Ministerului Învățămîntului, la o recentă conferință pentru fiecare mișcare putem rezolva sarcinile ce ne-au fost încredințate, ci punînd la contribuție propria noastră gândire, luîndu-ne răspunderi, manifestîndu-ne inițiativă.